

PAN Antonín Dostál (1932 – 2021)

Nemohl jsem do napsu nenapsat to slovo „PAN“ opravdu velkými písmeny. Tonda – Toník

– Toníček jím totiž byl. Zemřel náhle 25. února letošního roku a zasloužil by si více než tento článek, ale...

I když se narodil v roce 1932 v Olomouci-Holici, prožil mládí v nedaleké obci Krčmaň. Po obecné a měšťanské škole ve Velkém Týnci odešel na salesiánské gymnázium ve Fryštáku – to bylo v roce 1945. Už tady ho okouzila chemie, jenže všechno bylo jinak. V roce 1950 byla škola uzavřena a Tonda, stejně jako jeho spolužáci a učitelé byl internován v pracovním táboře. Už si to ani nedokážeme představit, co všechno bylo možné, ale je potřeba si to připomínat. Byl v pracovním táboře – nevinný, osmnáctiletý kluk, celý rok. Když ho pustili, zkoušel dostudovat střední školu na Slovanském gymnáziu v Olomouci. A opět – nesměl maturovat, musel ze školy pryč, a to rovnou na základní vojenskou službu a pak rovnou do továrny.

Někdy i nemoc může pomoci – během dlouhého léčení na ORL klinice v Olomouci využil příležitosti a dostal se do nemocniční laboratoře. Jak sám říkal, „práce se zkumavkami ho uchvátila“. A podobně jako mnozí zakladatelé našeho oboru – vlastně laboranti – se nakonec dostal do Závodní školy práce a získal kvalifikaci zdravotního laboranta. Už tam ho zaujala další oblast biochemie – pracoval i v laboratoři Kliniky pracovního lékařství a tam odsud pravděpodobně pocházel i jeho zájem o stanovování stopových prvků. Ale světlé období skončilo brzy. V roce 1957 byl po vykonstruovaném soudním procesu odsouzen, naštěstí vyvázl jen s podmíněným šestiměsíčním trestem, v každém případě však musel odejít z Fakultní nemocnice. A jak bylo obvyklé, tak do pohraničí. Napřed do léčebny TBC v Kunově u Krnova, kde byl až do roku 1964. Pak se mu ale podařilo dostat do Karlovy Studánky – do lázeňské laboratoře, kde bylo i detašované pracoviště Ústavu hygieny práce a chorob z povolání. Hned v tom roce získal první kvalifikační atestaci středního laboratorního pracovníka v oboru biochemie – ve slavné době „brněnského doškolováku“ pod odborným a přátelským

vedením Dr. Továrka. A v roce 1966, kdy se přece jen poněkud uvolňovaly ledy, mohl konečně na gymnáziu v Bruntále odmaturovat. Nikdy nic nevzdával.

V Karlově Studánce se mu dařilo, především v době, kdy tam byl rozumný primář – to ovšem nebylo vždy. V době, kdy tam přišel, mu tehdejší primář Dr. Útrata umožnil vybudovat skvělou laboratoř, kterou mu mohla mnohá jiná pracoviště závidět a kterou jsme obdivovali – biochemie, hematologie, cytologie, jeden z prvních „Astrupů“, a pak i atomová absorpční spektrometrie a spolupráce s docentem Steidlem z olomoucké Neurologické kliniky v metabolismu magnesia. Nebylo tomu tak ale vždy. Dobře si pamatuji (pracoval jsem v tu dobu v Bruntále) jak ho jiný, jistě stranic ky dobře vybavený ředitel lázni pronásledoval a snažil se najít cokoliv, aby mu mohl uškodit a případně jej vyhodit. Byl jsem přítomen tomu, že ho tento ředitel nutil k „inventuře“ jedné ze superčistých chemikálií (čistoty p.a.). Chtěl nejen přesný odpočet spotřebovaného množství v kilogramové zásoby, ale pak přišel s tím, že je potřeba zvážít, co v originální láhvi zbylo – a donutil Tonda tuto čistou chemikálii vysypat do přinesené, nepříliš čisté misky a přesně zvážít. Vůbec nepřipouštěl, že pak už to nebude „čistota p.a.“, o zvlhnutí vůbec nemluvě – to soudruha ředitele naprosto nezajímalo.

Nic však Tonda nezlomilo, ustál nejen tohoto, ale i jiné ředitele. A nejen to. Stal se duší Vánočních (vlastně předvánočních) odborných setkání, která se stávala známější a známější. Nikdy netoužil být ve funkcích a „celostátních pozicích“, ale když v roce 1982 uspořádal ve Studánce první Regionální konferenci sekce biochemických laborantů, akci, která získala celostátní věhlas, tak už si všichni Toníčka, jeho pohostinnost, laskavost a lidskost zamilovali a tradiční předvánoční semináře se staly jednou z nejlepších celostátních akcí. Nelze zapomenout jeho chleba se sádlem, škvarky a horký čaj s rumem, ale především jeho přátelství. Fascinující však bylo, že z „Karlovy Studánky“ se stala i jedna z nejlepších odborných akcí, která měla současně hlubokou lidskou a přátelskou stránku.

Laboratoř byla jeho pracovní láskou a koníčkem. Nebylo to ale jen pracovní místo, ale

i místo setkávání. Vždy měl čas na toho, kdo přišel, přátelé, kolegové, ale i pacienti. Obrovská pohostinnost, útulný byt (Vánoční stromek ve velkém květináči, aby mohl zase zpátky do přírody), lidská setkání. I pro „velké koryfeje oboru“ bylo ctí, že si s ním tykali.

Až po „listopadu“ se mu dostalo ocenění, která si zasloužil už dávno – stal se nejen členem výboru sekce zdravotních laborantů, ale i čestným členem sekce zdravotních laborantů, v roce 1993 jsem měl čest a potěšení mu předávat čestné členství České společnosti klinické biochemie, v roce 2003 získal čestné uznání „Za zásluhy

o obor“. Jeho pracovna byla vždy místem přátelských setkání a jistě mu udělalo radost, že ho v této pracovně navštívil i pan prezident Václav Havel.

Všechna ocenění ale blednou před velikostí jeho duše a před jeho lidskostí. Jeho hluboká víra v Boha se odrážela nejen ve vstřícnosti k lidem, ale i v nesmírné úctě ke všemu živému. Svým životem nás vychovával k úctě. Vážme si takových lidí a jejich odkazu.

S hlubokou úctou a díky za přátelství,

Vladimír Palička